VK 19.11.2025

Aihe: Eduskunnan Ympäristövaliokunta torstai 27.11.2025 klo 10.00 / HE 160/2025 vp / Asiantuntija-pyyntö

HE 160/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta saada lausua näkemyksemme otsikon asiassa. Muoviteollisuus ry edustaa Suomessa muovituotteita valmistavaa ja muovia kierrättävää teollisuushaaraa. Alallamme on Suomessa yli 500 yritystä ja niissä yli 10 000 työntekijää.

Muuttaako jäte/ei-jäte luokittelu markkinoita?

Perusajatus siitä, että kerran jätteeksi luokitellun muovin statuksen muutos uudelleen raaka-aineeksi tai tuotteeksi eli EEJ-menettely parantaisi markkinaa ja muovin kierrätystä on sinänsä ymmärrettävä, mutta varsin hallintolähtöinen eikä kovin tehokas muovien kierrätyksen tehostaja etenkään kansallisina toteutuksina.

Alallamme on nyt suunnilleen vuoden kokemus Valtioneuvoston asetuksen säädellessä Mekaanisesti kierrätetyn uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteita 270/2024. Maamme noin kymmenestä muovien mekaanisesta kierrätyslaitoksesta vain yksi on niitä tiettävästi toiminnassaan voinut käyttää. Asiakkaita tai tilauksia ei ole tullut yrityksen mukaan asetuksen täyttämisestä lisää. Jonkinasteinen pieni mainosarvo heille on ensimmäisenä sellaisen lupaan sisältäneenä tuli.

Merkittävin kysynnän heikentäjä on nyt neitseellisen **muovin ennätysalhainen hinta**. EEJ-luokituksenkin haku ja ylläpito ovat jonkinlaisia kustannuksia, jotka voivat lisätä neitseellisen suhteellista kilpailukykyä. Tuontiraaka-aineissa myös kierrätetyn muovin hinta on pohjalukemissa. Kiinalaisten hallinnassa on luokkaa 2/3 maailman muovien kierrätyksestä noin kolmannes neitseellisen tuotannosta. Suomi on molemmassa markkinassa promilleluokkaa.

Muovien markkinat ja käytännöt kierrätyksen osalta

Muovien ja kierrätysmuovien globaali kaupankäynti poikkeaa kovasti vaikkapa rakennusmaamassojen melko kansallisesti rajautuneesta kaupasta, missä on helpompi nähdä EEJ-menettelyn hyöty, jos iso ostaja, joka usein on Suomessa lupavelvollinen, välttyy sen avulla lisäympäristöluvitukselta. Muovien ostaja taas on yleensä tuotevalmistaja, jolta ei edellytetä ympäristölupaa ja hänelle on tärkeintä saada hankkia vapaasti, usein oman asiakkaansa tuotenimitasolla määrittelemät raaka-aineet.

Muovituotevalmistajan hankkimaa raaka-ainetta säätelee jo nyt varsin usein mm elintarvikkeen kanssa kosketuksiin joutuvista muoveista säädetty varsin seikkaperäinen EU-lainsäädäntö. Se huomioi myös kierrätysmuovit omana hyvin seikkaperäisenä säädöksenään eikä HE 160/2025 tuo siihen oikeastaan käytännön lisäarvoa. Vähintään 40 % valtamuoveista kuuluu elintarvikekontakti-, VAK-, juomavesikontakti- tai vastaavien raaka-ainesäädösten piiriin. Normaali ympäristölupaviranomainen ei juurikaan oma kompetenssia näiden vaatimustenmukaisuuksien arvioinnissa. On koko kenttää sekoittavaa ja kuormittavaa, mitä useampi taho raaka-aineen käyttökelpoisuudesta on määräämässä.

Perinteisten **muovien kierrättäjien pääintressi** on tarjota asiakkaalle kilpailukykyisesti toimivaa uusioraaka-ainetta. Asiakas yleensä haluaa tietää vain uusiomuovin tekniset tiedot (pääkoostumus, sulaindeksi, värin ja mahdolliset käyttörajoitteet UV, palonesto jne) ja ennen kaikkea hinnan. Eniten alalla käytetty kierrätyksen laatujärjestelmä on nykyisin RecyClass, joka Suomessakin on ainakin yhdellä kierrättäjällä.

Keskeisiä muovinkierrätyksen osoitustapoja taas ovat kaksi standardia:

SFS-EN 15343:en Plastics. Recycled Plastics. Plastics recycling traceability and assessment of conformity and recycled content (ei suomennettu)

ISO 22095:2020 Chain of custody — General terminology and models (ei suomennettu)

Alalla käytetään myös paljon ISCC+ sertifikaattia, jossa voidaan seurata arvoketjussa luotettavasti kierrätettyä hiiltä.

Pyrolyysi-petrokemia-akselilla merkitys vahvempi

Muovien kemialliseen kierrätykseen ladattiin paljon toiveita jokunen vuosi sitten, mutta sen edistyminen ja hyväksyminen käyttöön EU:ssa on ollut melko kitkaista. Suomeen on tulossa uutta pyrolyysikapasiteettia vuonna 2025, jossa lajitellusta jätemuovista valmistetaan syöttöaineita uuden muovin tuotantoon eli kemialliseen kierrätykseen. **Pyrolyysiöljyn vastaanottajat** meillä ja muualla tänä päivänä edellyttävät toimittajilta selvityksen siitä, että öljy on jalostettu ominaisuuksiltaan hallittavaksi eikä siinä ole haitallisia jäämiä. Heidän ja heidän valvontaviranomaistensa mielestä se on sama kuin, että pyrolyysiöljy ei ole enää jätettä. Tällä alueella viranomaisen myöntämästä EEJ:stä on esitetty enemmän toiveita kuin mekaanisen kierrättäjien taholta. Mekaaniselle puolelle kriteerit jo toisaalta ovat Suomessa siis laaditut.

Määrittelyt EU-tasolle

EU on yrittänyt ainakin 15 vuotta rakentaa muovien kauppa-alueelle yhtenäistä jäte/tuote/raaka-aine/sivutuote – määrittelyä. Unioni olisikin tässä oikea toimintataso, koska yhtenäismarkkinat ja tuotteiden vapaa liikkuvuus ovat EU:n suurimpia saavutuksia ja tuotteiden liikkuminen on kovin vaikeaa, mikäli tuollaisista perusluokituksista ei olla samassa linjassa. Markkinoiden lisähajoaminen olisi syytä pikaisesti estää.

Lopuksi kenttäämme askarruttava kysymys on se, johtaako eri tahtinen EEJ-kehitys siihen, että EU-kierrätystavoitteet tai -velvoitteet täyttää, kun saa jonkin kansallisen EEJ:n tason läpäisyn, vaikka materiaali ei sittenkään menisi tuotteisiin tai kaupaksi. Sen jälkeen maiden kierrätystilastot todella ovat keskenään vertailukelvottomia, jopa pahemmin, mitä ovat olleet.

Ystävällisin terveisin

Muoviteollisuus ry

Vesa Kärhä